

До питання легалізації приватної детективної діяльності в Україні

Гончаренко, І.Б.

Михайлова, Ю.О.

В Україні на сьогодні приватна детективна діяльність поки що законодавчо не врегульована на відміну від більшості країн світу, де такий вид діяльності визнаний на державному рівні і є явищем звичайним, усталеним й достатньо унормованим національним законодавством. У Сполучених Штатах Америки, Великобританії, Франції, Німеччині, Канаді, Індії, Ізраїлі, Японії, Норвегії, Іспанії, Італії, Португалії, Мексиці й багатьох інших країнах приватна детективна (розшукова) діяльність визнана на державному рівні, врегульована законами й використовується задля збільшення можливості громадян та юридичних осіб у захисті своїх законних прав та інтересів.

Легалізація цього виду діяльності в Україні дозволить збільшити можливості громадян та їх об'єднань у захисті своїх законних прав та інтересів, збільшити надходження до бюджету за рахунок сплати податків суб'єктами приватної детективної (розшукової) діяльності, може сприяти поліпшенню криміногенної ситуації. Окрім того, прийняття Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» сприятиме підвищенню міжнародного іміджу України як країни, в якій створені всі необхідні умови для реального захисту громадянами своїх прав, свобод і законних інтересів.

На цей час в Україні розроблено низку законопроектів, метою яких є законодавче врегулювання приватної детективної (розшукової) діяльності як комплексу недержавних заходів, спрямованих на удосконалення механізму забезпечення конституційних прав і свобод людини, захисту законних прав та інтересів юридичних осіб [див., напр.: 1,2,3]. Але, на нашу думку, усі існуючі законопроекти мають певні недоліки, потребують доопрацювання та внесення деяких уточнень.

Особливо дискусійними моментами можна вважати положення законопроектів, що закріплюють права та обов'язки суб'єктів приватної детективної (розшукової) діяльності. Наприклад, деякі із закріплених у законопроектах прав за чинним законодавством збігаються з функціями

правоохоронних органів, що ставить під сумнів правомірність таких дій суб'єктами приватної детективної (розшукової) діяльності.

Чинне законодавство обмежує втручання в особисте життя громадян. Тому, для того, щоб приватна детективна (розшукова) діяльність узгоджувалася з недоторканністю приватного і сімейного життя, вона підлягає належній правовій регламентації. Акцентуємо увагу на обов'язковості законодавчого закріплення наступних норм:

- по-перше, перелік детективних прав має бути вичерпним (більшість законопроектів містять не вичерпний перелік прав приватного детектива);

- по-друге, окремі дії суб'єктів приватної детективної (розшукової) діяльності повинні проводитися виключно за згодою фізичних та юридичних осіб;

- по-третє, потребує чіткої регламентації порядок проведення внутрішнього огляду суб'єктами приватної детективної (розшукової) діяльності споруд, приміщень, інших об'єктів;

- по-четверте, існує необхідність у визначенні порядку та вимог щодо змісту, оформлення, строків розгляду письмового звернення приватного детектива (приватного детективного підприємства) до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб.

Безперечно, що окрім законодавчо закріплених прав повинні бути чітко регламентовані і обов'язки суб'єктів приватної детективної (розшукової) діяльності. Наприклад, проект Закону України «Про приватну детективну діяльність» від 07.04.2004 р. № 5380 [1] та проект Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» від 13.12.2012 р. № 1093 [2] взагалі не містять окремої статті щодо обов'язків суб'єктів приватної детективної (розшукової) діяльності.

Вважаємо також, що доопрацювання потребують положення законопроектів, що стосуються:

- визначення основних термінів;

- переліку вимог до осіб, які мають намір займатися приватною детективною (розшуковою) діяльністю;
- порядку підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації осіб, які здійснюють приватну детективну (розшукову) діяльність;
- переліку обмежень та заборон, які передбачені для суб'єктів приватної детективної (розшукової) діяльності;
- порядку видачі дозвільних документів про право на заняття приватною детективною (розшуковою) діяльністю тощо.

Таким чином, можна стверджувати, що приватна детективна (розшукова) діяльність в Україні потребує законодавчого врегулювання. Легалізація цього виду діяльності позитивним чином відобразиться на суспільному житті країни, може сприяти підвищенню її міжнародного іміджу. Але, запропоновані на цей час законопроекти щодо легалізації приватної детективної (розшукової) діяльності в Україні потребують суттєвих змістовних доопрацювань, уточнень та узгоджень з іншими законодавчими актами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Проект Закону України «Про детективну діяльність» від 07.04.2004 р. № 5380 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=5380&skl=5
2. Проект Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» від 13.12.2012 р. № 1093 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45071
3. Проект Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» від 28.12.2015 р. № 3726 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57580

